

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 288-09-59
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

01.04.2020 № 18-837

Голові Верховної Ради України

На № _____ від _____

Разумкову Д. О.

Щодо результатів аудиту

Шановний Дмитре Олександровичу!

На засіданні Рахункової палати 25.02.2020 розглянуто та затверджено Звіт про результати аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, і за підсумками обговорення прийнято рішення (додаються).

Згідно з частиною першою статті 37 Закону України від 02.07.2015 № 576 "Про Рахункову палату" інформуємо.

Впроваджений механізм формування та надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження (далі – субвенція), у 2017–2019 роках не забезпечив одержання населенням (близько 800 тис. осіб), що проживає на території зони спостереження (далі – ТЗС) атомних електростанцій ДП НАЕК "Енергоатом", належної компенсації ризику, визначеної Законом України від 08.02.1995 № 39 "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку" (далі – Закон № 39).

На компенсацію ризику щороку спрямовувалося **137,5 млн грн**, що становить близько **третьини** обсягу збору на соціально-економічну компенсацію ризику населення, яке проживає на території зони спостереження (далі – збір), що надійшов до державного бюджету. В результаті населення, яке проживає на ТЗС, щороку недоотримувало передбаченої Законом № 39 компенсації ризику на суму понад **250 млн гривень**. Водночас на місцях не використовувалося за призначенням від **12 до 16 відс.** обсягу відкритих бюджетних асигнувань. Незважаючи на реформу децентралізації, субвенція не розподілялася бюджетам об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ), що утворені та функціонують на ТЗС. Не реалізувалась можливість спрямування коштів субвенції на виконання заходів з питань благоустрою населених пунктів, що безпосередньо стосуються поліпшення умов проживання та праці населення, яке мешкає на ТЗС.

Через неефективне управління коштами субвенції за три роки до державного бюджету загально повернено як невикористані **59,2 млн грн** (або **14 відс.** бюджетних призначень в цілому по Україні); **16,0 млн грн** субвенції (**3,9 відс.**) – використано неефективно.

Основними причинами зазначеного є неналежне організаційно-правове забезпечення надання та використання коштів субвенції; неефективне управління бюджетними асигнуваннями на місцях; неналежний внутрішній контроль за ефективністю використання коштів державного бюджету.

Так, Законом № 39 визначено, що фінансування заходів щодо соціально-економічної компенсації ризику населення яке проживає на території зони спостереження, здійснюється із спеціального фонду Державного бюджету України за рахунок збору, що має цільове призначення. Проте з 01.01.2015 Бюджетним кодексом України цей збір віднесено до доходів загального фонду державного бюджету. У результаті зарахуванням збору до загального фонду державного бюджету створено ризики спрямування його коштів на цілі, що не відповідають вимогам статті 12 Закону № 39. Крім того, це призвело до затвердження бюджетних призначень за субвенцією в Державному бюджеті України на 2017, 2018 і 2019 роки в розмірі **32,5, 35,1 і 32,3 відс.** від обсягу збору, затвердженого в законах про державний бюджет на відповідні роки.

Частиною першою статті 12² Закону № 39 передбачено спрямування коштів субвенції лише до відповідних обласних, районних та міських бюджетів, що унеможливорює розподіл коштів субвенції бюджетам ОТГ, які утворені та функціонують на ТЗС (на кінець 2019 року – 46 ОТГ) та мають безпосередньо отримувати міжбюджетні трансферти з державного бюджету. Це суттєво порушує принципи децентралізації влади та не захищає законні інтереси громад.

Статтею 12 Закону № 39 до компенсації ризиків, серед іншого, віднесено виконання заходів з поліпшення умов проживання та праці населення, яке мешкає на ТЗС, проте в Порядку та умовах надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 15.02.2012 № 91 (далі – Порядок та умови № 91), такої можливості не передбачено. В результаті, за назвою субвенція може спрямовуватися на компенсацію всіх ризиків, визначених Законом № 39, а фактично, згідно з положеннями Порядку та умов № 91, – на компенсацію лише окремих ризиків. Зокрема, вказане унеможливило фінансування за рахунок субвенції заходів з благоустрою населених пунктів.

Через несвоєчасне внесення пропозицій до переліків об'єктів, засобів та препаратів і, відповідно, затвердження розподілу між ними близько 40 відс. бюджетних призначень у вересні – грудні, а також внаслідок відсутності внутрішнього контролю за виконанням підрядниками договорів підряду, **розпорядниками коштів на місцях не використано** за призначенням і повернено до державного бюджету у 2017 році –

20,1 млн грн, або 14,7 відс. профінансованого, у 2018 році – 17,1 млн грн, або 12,4 відс., у 2019 році – 22,0 млн грн, або 16 відс., що свідчить про неефективне управління коштами субвенції на місцях.

При цьому у 2017 році розпорядниками районного бюджету Василівського району Запорізької області не використано **93,8 відс.**, міського бюджету м. Энергодар – **88,7 відс.** бюджетних асигнувань за субвенцією. У 2018 і 2019 роках найнижчий рівень використання коштів субвенції спостерігався у Миколаївській області: у 2017 році розпорядниками коштів районних бюджетів Арбузинського та Первомайського районів не використано **97,4 і 90,0 відс.**, у 2019 році розпорядниками обласного бюджету і районного бюджету Арбузинського району відповідно **88,9 і 88,7 відс.** бюджетних асигнувань за субвенцією.

Розпорядниками коштів субвенції у Волинській, Дніпропетровській, Запорізькій, Миколаївській, Рівненській та Хмельницькій областях, де безпосередньо проведено аудит, не забезпечено належного внутрішнього контролю за дотриманням порядку проведення будівельних робіт, здійсненням публічних закупівель та ефективністю використання коштів субвенції.

Так, аудитом встановлено порушення законодавства з питань містобудівної діяльності на загальну суму **47,6 млн грн**; порушення вимог законодавства у сфері публічних закупівель – на **51,2 млн грн**; використання бюджетних коштів з порушеннями законодавства – на **4,9 млн грн**; неекономного, непродуктивного і нерезультативного використання відповідно **1,9, 7,8 і 1,4 млн грн** субвенції.

Загалом, враховуючи основні принципи державної політики у сфері використання ядерної енергії та радіаційного захисту, з огляду на цільове призначення та статус збору, що є джерелом формування міжбюджетного трансферту, механізм субвенції потребує вдосконалення за напрямками: зарахування збору до спеціального фонду державного бюджету; унормування системи контролю за його справами; урегулювання питання розподілу коштів субвенції бюджетам ОТГ; чіткого визначення Порядком та умовами № 91 можливості спрямування коштів субвенції на виконання низки заходів з поліпшення умов проживання та праці населення, яке мешкає на ТЗС.

За результатами аудиту надано рекомендації Кабінетові Міністрів України, Міністерству енергетики та захисту довкілля України та окремим обласним державним адміністраціям. Про виявлені у 9 випадках ознаки кримінальних правопорушень повідомлено Офіс Генерального прокурора.

Про результати аудиту поінформовано Комітет Верховної Ради України з питань бюджету та Комітет Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг.

Додаток: на 92 арк.

З повагою

Голова

В. В. Пацкан